

PROJEKTNI IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2024. GODINU

Planirani je broj terenskih istraživanja kao i broj dana provedenih u terenskom radu, što je bila najopsežnija aktivnost 2024. godine, premašen u odnosu na plan. Broj dana provedenih na pojedinim lokacijama prilagođavao se potrebama istraživanja, a otvoreni su i novi istraživački pravci koji već usmjeravaju projektne aktivnosti i za posljedicu imaju prostornu disperziju terenskoga rada. Osigurano je financiranje strojne transkripcije intervjua, te je provedena i ručna transkripcija te pohrana pojedinih intervjua. Projekt potiče objavljivanje radova u časopisima s otvorenim pristupom, a tijekom godine objavljena su tri takva rada. Započeto je i prikupljanje građe za audiovizualni projektni arhiv. Povrh plana izveden je i niz diseminacijskih aktivnosti, uključujući i panel “Infrapolitike i življene budućnosti” u sklopu Godišnjega skupa HED-a u Pazinu.

Tijekom godine projektu su se pridružila četiri nova člana: Jelena Kupsjak s Odjela za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru i Zlatko Bukač s Odjela za anglistiku Sveučilišta u Zadru, Marco Jakovljević, doktorand na Doktorskom studiju znanosti o književnosti, teatrologije, dramatologije, filmologije, muzikologije i studija kulture Filozofskoga fakulteta u Zagrebu te Georgios Manoudakis, koji je od rujna doktorand na University of Eastern Finland u Finskoj i koji je suradnju na projektu zaključio s krajem 2024. godine. Dvojica su se istraživača (Bukač, Jakovljević) priključila istraživanju teme „djeca devedesetih“, dok su se druga dva člana tima (Kupsjak, Manoudakis) posvetila istraživanjima u području suvremenih infrapolitičkih praksi i promjena.

Tijekom godine održano je više projektnih radnih sastanaka kao i dvije čitalačke radionice. Članica tima Jelena Kupsjak u lipnju je vodila radionicu posvećenu temi infra-političkog nasilja, odnosno strukturnog nasilja na temelju tekstova Andree Pavaonija i Simonea Tulumella te Davida Graebera. U rujnu je, pak, radionicu vodio Georgios Manoudakis, a rasprava se temeljila na ulomcima iz knjiga Jamesa C. Scotta i Tima Ingolda. Tekstovi su bili fokusirani na razumijevanje odnosa zamišljanja, percepcije i djelovanja, odnosno na razlike između javih i tajnih diskursa i taktika podređenih.

Terenska istraživanja

Provedena su sljedeća **terenska istraživanja** povezana s temom devedesetih i infrapolitičkih praksi i promjena u toj dekadi:

Zadar, 3. – 7. travnja

Dio terenskog boravka posvećen je provedbi intervjua s pripadnicima generacije tzv. djece devedesetih s fokusom na dječjoj svakodnevnici, obiteljskim dinamikama i iskustvima školovanja i druženja u ratnim i poratnim godinama u Zadru. Drugi se dio istraživanja odnosio na solidarnu ekonomiju (vidi niže). (Obad)

Split, od 28. lipnja – 3. srpnja.

Sjećanja generacije „djece devedesetih“ vezana uz obiteljske dinamike, ratom uzrokovane migracije i višestruke društvene tranzicije; sjećanja splitskih humanitarnih volontera i aktivista iz nevladinog sektora na to razdoblje. (Bagarić)

Zadar, 10 dana tijekom godine (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživač živi).

Provođenje intervjua o nostalgiji pripadnika generacije „djece devedesetih“ za tom dekadom s fokusom na ratnom i postratnom kontekstu i utjecaju američke popularne kulture. (Bukač)

Beograd, 8. – 11. kolovoza

U sklopu Performance Art Salona provedeni su intervjui s pripadnicima umjetničke scene (Lazar Simeunović, Daniel Petković, Nataša Milojević) o političkim performansima s refleksijom na devedesete i neodevedesete; istraživačica je sudjelovala i u protestu protiv izgradnje rudnika litija koji je održan na poziv ekoloških udruga i pokreta. (Marjanić)

Stari Grad, Hvar, 21. – 30. kolovoza (*tri dana terenskoga boravka bila su posvećena radu na drugom projektu)

U sklopu tematskog fokusa „otoci kao utočišta“ istraživana su lokalna sjećanja na ratne godine devedesetih. Kroz dubinske i etnografske intervjue u istraživanje je uključen niz sugovornika koji su se prisjećali pretvaranja hotelskog smještaja u utočišta za ratne migrante, zaobilaženja morske blokade mornarice JNA, života na otoku u uvjetima oskudice i otežane nabavke osnovnih

potrepština, posljedičnog oživljavanja poljoprivrednih aktivnosti, kao i o utjecaju društvenih i političkih promjena na otočku svakodnevicu. (Obad)

Zagreb, kroz godinu (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživači žive).

Istraživači su tijekom godine provodili povremena istraživanja sjećanja „djece devedesetih“ vezana uz višestruke društvene tranzicije, s fokusom na obiteljske dinamike. (Bagarić, Obad).

U sklopu istraživanja koja se bave suvremenim infrapolitičkim praksama i promjenama kao i životnim stilovima budućnosti tijekom godine provedena su sljedeća **terenska istraživanja**:

Zagreb, 30 dana tijekom godine (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživač živi).

Istraživanje je fokusirano na praksu medijacije između stanovnika/ica iregulariziranog i getoiziranog romskog naselja i raznih zagrebačkih gradskih ureda, ali i niza povezanih instanci u procesima vezanim uz održavanje infrastrukture naselja, kao i na participaciju u osmišljavanju dugoročnih planova stambenog zbrinjavanja dvadesetak socijalno deprivilegiranih obitelji. U ljetnim mjesecima prevladavale su aktivnosti vezane uz akciju čišćenja nagomilanog otpada te nastojanja uspostave modela odvoza otpada. Kolovoz je, pak, bio obilježen pokušajima stambenog zbrinjavanja obitelji čija je kuća nestala u požaru. U jesenskim je mjesecima istraživač sudjelovao u prvim sastancima udruga i zaklada civilnoga društva (Ambidekster klub, Zakladu Solidarna, Centar za mirovne studije i udrugu ADRA Hrvatska) koje su se počele udruživati u neformalnu platformu usmjerenu na rješavanje problema najugroženijih romskih obitelji. Uspostavljena je i suradnja s udrugom Ambidekster klub čije dosadašnje aktivnosti i iskustvo rada sa stanovnicima/ama izbrisanog romskog naselja Struge ocrtavaju potencijalne neuralgične točke suradnje s gradskim vlastima.

U periodu od listopada do kraja godine, istraživač se angažirao oko osmišljavanja participativnog modela suradnje između gradskih instanci i naselja, a u kontekstu aktualnih gradskih planova privremenog stambenog zbrinjavanja stanovnika/ica u stambene kontejnere. Taj se eksperimentalni model odnosi na pokušaj dizajna kontinuiranog dijaloga koji se, u fazama, odvija između grada i stanovnika/ica naselja tijekom izrade arhitektonsko-urbanističke intervencije u naselje. Implementacija modela sastoji se od taktičkog manevriranja u prostoru između užurbanih, legalističkih, a socijalno neodrživih gradskih rješenja s jedne strane i legalno neodrživih projekcija stanovnika/ica čiji legitimitet proizlazi iz življene iregularizirane svakodnevice. Od listopada do kraja godine istraživač je prisustvovao na desetak sastanaka s

raznim akterima uključenima u proces te je sudjelovao u kontinuiranoj komunikaciji putem raznih kanala. (Mucko)

Križevci i ruralna okolica Križevaca, 9. – 19. veljače; 3. – 12. kolovoza; 29. listopada – 4. studenog

U sklopu istraživanja infrapolitike alternativnih zajednica i življenih zelenih tranzicija provedena su tri terenska istraživanja u Križevcima i u jednom od obližnjih sela koje pripada teritoriju Grada. Tijekom veljače proveden je niz polustrukturiranih i nestrukturiranih intervjua s pripadnicima laičkoga kršćanskog reda fokolari kojima je jedan od važnijih fokusa obitelj i pomaganje osobama u potrebi i koji promoviraju tzv. ekonomiju zajedništva. Započeto je i istraživanje radnih i životnih praksi jedne od začetnica permakulture u Hrvatskoj koja živi na imanju u obližnjem križevačkom selu. Riječ je o „čuvarici sjemena“ tradicionalnih sorti koja je pionirka solidarne ekonomije u Hrvatskoj i zagovaračica permakulturnog pristupa u međudjelovanju čovjeka i prirode. Teren u kolovozu u Križevcima proširen je istraživanjem društveno odgovornog poduzeća i integrativne radionice Hedona koja u visokom udjelu zapošljava osobe s invaliditetom. Etnografsko istraživanje u ruralnom je području nastavljeno praćenjem zelenih i održivih životnih praksi glavne kazivačice, a etnografski su istraživane i raznorodne solidarne prakse u ruralnom području, uključujući radove na zemlji, razmjenu prehrambenih namirnica, kao i bdijenja nad rodnim usjevima, kako bi ih se zaštitilo od divljih životinja.

Napokon, tijekom terena ujesen istraživanje je usmjereno na suvremeni kontekst proizvodnje i razmjene starinskih sorti sjemena, a veća je pažnja posvećena bilježenju i produbljivanju razumijevanja pitanja vezanih uz temu održivih životnih stilova. (Obad)

Zadar, 3. – 7. travnja

Tijekom terenskog boravka, koji je većim dijelom bio posvećen istraživanju devedesetih, nastavljeno je i etnografsko istraživanje zadarske zadružne pivovare Brlog te je provedeno nekoliko intervjua sa sadašnjim i bivšim radnicima i zadrugarima. (Obad)

Zagreb, 15 dana kroz godinu (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživač živi).

Istraživanje noćnih aktivnosti u i oko doma nezavisne kulture Pogon i kluba Močvara, čiji su prostori smješteni izvan gradskog centra. Istraživački je fokus bio na stvaranju zajednica temeljenih na zajedničkom interesu i aktivnostima, odnosno na infrapolitičkim praksama

mobilizacije i socijalizacije građana. Istraživanje se provodilo kroz formalne i neformalne razgovore s posjetiteljima i organizatorima, dok je istraživač vodio i bilješke o osjetilnim iskustvima na terenu (Manoudakis)

otok Korčula, 3. – 14. lipnja; 10. – 15. rujna

Tijekom terenskoga rada istraživane su prakse nasljeđivanja u kontekstu svakodnevice života na otoku, s fokusom na nasljeđivanje ženskih potomaka. Obavljen je niz intervjua s otočanima iz više korčulanskih mjesta (Korčula, Žrnovo, Vela Luka). (Orlić)

Zagreb, kontinuirano kroz godinu

Infrapolitike alternativnih zajednica i življenih budućnosti istraživane su tijekom godine kroz točkaste, povremene istraživačke aktivnosti koje su se fokusirale na aktere permakulture i agroekologije, ali i raznorodne aktivnosti pojedinaca i zajednica koje prakticiraju solidarnu ekonomiju. (više sudionika projekta)

Novi Sad, 16. – 17. studenog

U Omladinskom centru CK13 istraživačica je održala radionicu o ekofeminizmu, aktivizmu i umjetnosti performansa te je napravila nekoliko razgovora s ekoaktivisticama i ekoaktivistima. Sudjelovala je i na protestu povodom nesreće/tragedije na Željezničkom kolodvoru u Novom Sadu. (Marjanić)

naselje Kuršanec, Međimurje 28. studenog, 4. prosinca i 12. prosinca

U sklopu radionice „Drugi film u susjedstvu“ koju istraživač provodi s udrugom Studio Pangolin i novomedijskom umjetnicom Vidom Guzmić, a u suradnji s Osnovnom školom Kuršanec, započeto je istraživanje o procesima segregacije romskog stanovništva na primjeru podjele romskih i neromskih razreda. Radionice su namijenjene osnaživanju romske djece kroz participativne metode sukreacije u medijima kao što su tekst, izvedba i film, a izvode se u sklopu izbornog kolegija „Romski jezik i kultura“ s 15-ero učenika/ica. (Mucko)

Provedena su i planirana **arhivska istraživanja**:

Zagreb, 15 dana između 30. rujna i 18. listopada (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživač živi).

U Arhivu i Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu te u arhivskim ostavštinama koje su u osobnom posjedu samih sudionika provođeno je istraživanje povijesnoga društva „Otium“. Identificirani su i pregledani svi brojevi časopisa Povijesnog društva „Otium“ (koje je osnovano 1992. godine): „Otium: časopis za povijest svakodnevice“ (1993-2000), identificirana je i konzultirana relevantna literatura te pripadajući arhivski materijali u posjedu sudionika (statut, popisi predavanja i simpozija, izvještaji o aktivnostima, razni dopisi). Posebna pažnja stavljena je na veze Povijesnog društva „Otium“ sa srodnim društvima i časopisima u Sloveniji (časopis „Zgodovina za vse. Vse za zgodovino“) i u Srbiji (Udruženje za društvenu istoriju, „Godišnjak za društvenu istoriju“). (Janković)

Korčula, 3. – 14. lipnja 2024.; 10. – 15. rujna 2024.; Zagreb, tijekom godine (istraživanje se provodi u gradu u kojem istraživačica živi).

Tijekom terenskoga rada na Korčuli istraživačica je posvetila osam dana istraživanju arhivskih materijala iz Sabirnog centra Korčula Lastovo (smještenog u Žrnovu). Tijekom rada selektirane su kutije i probrani spisi o nasljeđivanju iz više dekada 20. stoljeća. Dodatnih sedam dana istraživačica je provela u Hrvatskom državnom arhivu i u Državnom arhivu u Zagrebu istražujući istu temu. (Orlić)

Sudjelovanje na znanstvenim skupovima

Marjanić, Suzana. 2024. *Communitas nezavisne scene devedesetih u RH: LAE (1991), ATTACK! (1997), MMC Palach (1997). Stručni skup i svečana akademija „Osvijesti! Odupri se! Reagiraj! Performans i politika u postjugoslavenskom kontekstu 90-ih“*. Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 5. – 15. ožujka 2024.

Manoudakis, Georgios. 2024. *Prostori afrofuturizma: kako crna budućnost osporava eurocentričnu sadašnjost*. 22. – 24. svibnja. Pazin, Hrvatska. Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva „Naše zajedničke budućnosti: pogled iz perspektive etnologije i kulturne antropologije“ Pazin, 22. - 24. svibnja 2024.

Marjanić, Suzana. 2024. O ktulucenu/ *Chthulucene* i aktivizam Prijatelja životinja. Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva "Naše zajedničke budućnosti: pogled iz perspektive etnologije i kulturne antropologije", Pazin, 22. - 24. svibnja 2024.

Obad, Orlanda. 2024. Solidarna ekonomija i životni stilovi budućnosti, Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva "Naše zajedničke budućnosti: pogled iz perspektive etnologije i kulturne antropologije", Pazin, 22. - 24. svibnja 2024.

Orlić, Olga. 2024. Zaključio sam da je najbolji protest kada bih otišao na selo i uzgajao svoju hranu. Ovo prosvjedovanje po ulicama, to nema nikakvog smisla! Osobne transformacije i stvaranje pogleda u budućnost, Godišnji skup Hrvatskog etnološkog društva "Naše zajedničke budućnosti: pogled iz perspektive etnologije i kulturne antropologije", Pazin, 22. - 24. svibnja 2024.

Jakovljević, Marco. 2024. Tomorrow Will Be Now. Analysing the Relationship Between Slovenia's Nation-building During the Nineties and the Youth in Contemporary Slovenian Literature, konferencija „Selfscapes“: Identity Shaping at the Intersection of Self, Community and Environment, organizatori: Sveučilište Sapienza u Rimu i Karlovo Sveučilište u Pragu, Rim, 11. – 12. srpnja 2024.

Orlić, Olga. 2024. Korčulanski otočni Drugi u pripovijetkama Petra Šegedina, kulturno-znanstveni skup X. Dani Petra Šegedina. „Šegedin iz motrišta suvremenih književnih teorija“. 13. – 15. rujna 2024. Grad Korčula.

Obad, Orlanda. Sablasti, utvare i zakon kapitala: ocrtavanje granica u procesima eurointegracija u Hrvatskoj. Slovensko-hrvatske etnološke paralele "Tragovi prekograničnih mobilnosti". Brežice, 3. – 4. listopada 2024.

Objavljeni znanstveni i stručni radovi

Marjanić, Suzana. 2024. Anarhističko drugarstvo + revolucionarna ljubav: Cesarec u dnevničkim zapisima Miroslava Krleže i Marije Vinski, *Up&Underground*, listopad, 40-51.

Manoudakis, Georgios. 2024. Spaces of Afrofuturism: Sun Ra and a Universal Black Futurity. *Narodna umjetnost* 61/2: 223-234). (pregledni rad)

Obad, Orlanda i Bagarić, Petar. 2024. Chasing the Specters, Dodging the Ghosts: Borders and the Processes of Europeanization in Croatia. *Sociologija i prostor*, 62/2: 329-347. (izvorni znanstveni rad)

Znanstvena primjena

Marjanić, Suzana. 2024. Djeca devedesetih i neo-devedesetih ili „Zbogom dragi prijatelju, nemoj se nikada vratiti. Ovo je mrtva zemlja...“; <https://artkvart.hr/djeca-devedesetih-i-neo-devedesetih-ili-zbogom-dragi-prijatelju-nemoj-se-nikada-vratiti-ovo-je-mrtva-zemlja/>

Marjanić, Suzana. 2024. Glasaj, ne glasaj/ne talasaj ili snosi posljedice od devedesetih do danas. Uz izložbu „Osvijesti! Odupri se! Reagiraj! Performans i politika u postjugoslavenskom kontekstu 1990-ih“, 14. prosinca 2023. – 10. ožujka 2024.; <https://artkvart.hr/glasaj-ne-glasaj-ne-talasaj-ili-snosi-posljedice-od-devedesetih-do-danas/>

Marjanić, Suzana. 2024. Izvedbeno propitivanje konstrukta država. Razgovor uz predstavu „Sve što jedna država želi“; <https://artkvart.hr/izvedbeno-propitivanje-konstrukta-drzava/>

Marjanić, Suzana. 2024. O izvedbenom communitasu devedesetih: RADNICI – da, RATNICI – ne. Uz kustosko vodstvo i (ostala) događanja posljednjega tjedna u okviru izložbe „Osvijesti! Odupri se! Reagiraj! Performans i politika u postjugoslavenskom kontekstu 1990-ih“, Muzej suvremene umjetnosti, ožujak 2023.; <https://artkvart.hr/o-izvedbenom-communitasu-devedesetih-radnici-da-ratnici-ne/>

Marjanić, Suzana. 2024. Razgovor s Nelom Antonović. I umjetnost i aktivizam oko utopijskoga koncepta da se radom u kulturi može promijeniti društvo; <https://artkvart.hr/i-umjetnost-i-aktivizam-oko-utopijskoga-koncepta-da-se-radom-u-kulturi-moze-promijeniti-drustvo/>

Marjanić, Suzana. 2024. Razgovor s Natašom Milojević: Umjetnost mora biti odgovorna; <https://artkvart.hr/natasa-milojevic-umjetnost-mora-biti-odgovorna/>

Marjanić, Suzana. 2024. Razgovor s Lazarom Simeunovićem o "Imenu Oca" – figuri autoriteta koja nameće norme; <https://artkvart.hr/s-lazarom-simeunovicem-o-imenu-oca-figuri-autoriteta-koja-namece-norme/>

Marjanić, Suzana. 2024. Razgovor sa Zoranom Rajšićem: Nevidljiv, to je i umetnik i kasir i to je cena njihovog rada; <https://artkvart.hr/zoran-rajsic-nevidljiv-to-je-i-umetnik-i-kasir-i-to-je-cena-njihovog-rada/>

Popularizacija

Dvodnevni seminar „Ekofeminizam/ekofeminizmi i prava životinja / prirode ili horor priča o zlatnoj žabi“ u Omladinskom centru CK13 bavio se teorijom i praksom ekofeminizma/ekofeminizama s naglaskom na susretima feminističke pravde, prava životinja i prava prirode. Novi Sad, Srbija, 16. i 17. studenog 2024.

Međunarodna suradnja

Suradnik na projektu INFRA Georgios Manoudakis doktorand je studijskog programa Social and Cultural Encounters na University of Eastern Finland (Joensuu, Finska). Kao član projektnoga tima Manoudakis je objavio znanstveni članak o afrofuturizmu koji je teorijski inspiriran pojmom infrapolitike, a istraživao je i stvaranje zajednica pojedinaca sa zajedničkim interesima te njihove mobilizacijske potencijale kroz etnografsko istraživanje kluba Močvara i doma za kulturu Pogon u zagrebačkom Trnju. Suradnik je na projektu od svibnja 2024., a od rujna 2024. do kraja prosinca 2024. kao doktorand.